

Reggel jött a parancsolat...

Már elmúltam 18 éves, mégse hívtak sorozásra. Csak miután jelentkeztem az egyetemre jöttek rá, hogy létezem. Valahol, valami adminisztratív hiba lehetett. 1967 tavaszán, egyik vasárnap délelőtt ½ 11 után¹ jött egy köpcös, vörösképű, kissé kopott egyenruhás katonatiszt, egy őrnagy et. Ez biztos, mert a csöngetésre Apám nyitott ajtót és őrnagynak szólította. „A Fővárosi Hadkiegészítő Parancsnokságról jöttem. Horváth László – Kulcsár Máriát keresem.” – mondta a tiszt. Akkor hallottam először a nevemet, így „kötőjellel” édesanyáméval.² „**Jónapot kívánok, őrnagy elvtárs! Mit tetszik parancsolni?**”³ toppantam mögé⁴, mivel az én kuckóm ajtaja az előszoba előtt nyílt. Látszott az arcán, hogy egy koszos házmesterlakásban nem ilyen öltözetet és megszólítást várt. Lecsúszott burzsuj, kirúgott horthysta altiszt családja. Most megleckéztetem ezeket. Se köszönés, se bemutatkozás, se gyerekszoba: „Kérem a személyi igazolványát és a katonakönyvét!” ... és akkor a konyhaajtó kitért, az előszobát elárasztotta a vasárnapi tyúkhúsleves illata és megjelent, kötényben, bekötött fejjel, feltűrt karral az én zseniális Édesanyám, aki végig szenvedte ebben a házban Budapest ostromát, majd megszállását, szült három gyermeket és most Ő a környék Mariskanénije, a házmesterek szakszervezeti bizalmija. „Jónapot kívánok őrnagy elvtárs! Horváthné vagyok, ’40 óta a házmester. Már az átkosban is, meg most a szocializmusban is az tanították nekünk a Maros utcai rendőrségen, hogy sok beurruló gazember van. Akár milyen ruhába jön, legyen az rendőr, katona vagy kéményseprő el kell kérni az igazolványát és ellenőrizni kell a személyazonosságát! Ha gyanús, akkor segítséget kell hívni, míg kijön a rendőrség szóval kell tartani! Éppen ezért kérem szépen, legyen szíves adja ide az igazolványát” Na erre őrnagy et. nem számított. Míg kereste az igazolványát Édesanyám hozzánk idézet leszúrásával átvette a hatalmat. „Nektek is hányszor elmagyaráztam, hogy akit nem ismertek, azt az ajtó előtt igazoltassátok. Ritkán lakott környék ez. Sok tolvaj próbálkozik erre. Beszélhetek én ennek a két „lüke-makolainak” bárkit beengednek vasárnap délelőtt. Ilyenkor a katolikusok templomba, a „komonisták” meg felvonulni mennek...” Közben az őrnagy et. elővette az igazolványát, de ráébredt, hogy nincs itt a megbízólevele. Erre a „háрпиára” nem számított.

Nem részletezem tovább a szerencsétlen őrnagy et. további meghurcolását. Mivel egy régi fényképe volt az igazolványba, Édesanyám velem kérte végig az adatait. Közben néha át-átszaladt a konyhába, mert oda ne égjen... Apámat is elküldte a misére, hiszen nem hozzájött az őrnagy et. Végül az elvtárs azonosítva lett. Jöttem én a személyimmal és az ő listáján szereplő adatok összehasonlítva azonos lettem a célszeméllyel. Katonakönyvem természetesen nem volt. Miért nem jelentem meg sorozáson, hiszen elmúltam 18 éves? Nem hívtak. A Magyar Népköztársaság törvénye előírja, ha akit nem hívnak annak is kell jelentkezni. „*A törvény nem ismerete nem mentesít a felelősség alól!*”. Na ekkor megint megjelent Édesanyám és

¹ Ez biztos, mert én már hazaértem a 9 órás miséről, Apám meg még nem indul el a ½ 12-esre. Édesanyám a vasárnapi ebédet főzte. Ő az esti 6 órás misére járt a szomszédasszonyokkal.

² Az elkövetkező években aztán... jaj, de sokszor előfordul névsorolvasásnál. Anno, már álmomból felriasztva is „Jelen” harsogtam.

³ Mivel, akkor már tudtam, hogy én viszem az iskolazászlót és mondom a búcsúbeszédet „Anni néni” a „Nagyságos Asszony”, régi háztulajdonos több tíz etika és etikett órát, tréninget tartott számomra: „Köszönés: Vigyáz állás. Szemébe nézni. Hölgyeknek: Kezicsókolom. Férfiaknak napszaknak megfelelően. Kéznyújtás tilos. A másoknak kell kezdeményezni! Felfelé önözés, „tetszikezés”. Lefelé magázódás.”

⁴ Első, rám igazított fekete öltönyöm, fehér ing, nyakkendő, első fekete lakk-cipőm: a tejes érettségi díszben pompáztam, mert Édesanyám napi parancsba adta, hogy az érettségi ruhában, gyalog menj a misére! Szokjad az új cipőt. Ne a ballagáson törje fel először a lábadat! Az napra Apám is azonos parancsot kapott.

kijelentette, hogy Ő minden TV híradót megnéz, folyamatosan hallgatja a híreket és az időjárásjelentést a rádióban. Az Apám olvassa a Népszabadságot meg a Sportot, de TOTÓ-zni nem engedi, igaz Ő titokban néha kitölt egy—egy lottószelvényt, de még soha, még egy kettes találat sem volt... és lökte a rizsát. Amikor levegőt vett az Őrnagy et. mondta, hogy ezeken a csatornákon a sorozásról nincs szó! Azt csak a falragaszokon hirdetik. Azokat mi meg csak választások idején olvassuk, sőt Édesanyámnak kiragasztgatnia is kell, nem csak itt, hanem a szomszéd házakban. Ő a főbizalmi.

Befejezésként velem aláíratta, hogy itt volt és azonosította az adatimat. Katona-könyvem nincs. Behívót sorozásra nem kaptam. Édesanyám is alá akarta írni, de nem kellett, mert elmúltam 18 éves.

Míg kikísértük, Édesanyám megkérdezte az őrnagy et-t, hogy miért vasárnap délelőtt jött? „Csak nem megint, mit a Rákosi időben azt jött ellenőrizni, hogy ki jár a misére? Róla ezt mindenki tudja. Vallásszabadság van, sőt még a gyóntató papot is maga választhatja meg az ember. Többen agitálták: „Mariskanéni, Te vagy közöttünk az egyetlen „proli”, lépjél le a proletárok pártjába, a kommunista pártba. Szívesen lennék az egyik ajánlód” Tudja őrnagy et. mit válaszoltam: „Kis lány koromban, Nemestördemicen, most Badacsonytördemicnek hívják, miután megbérmálkoztam felvettek, mint elsőszülött leánygyermeket „A Jézus Krisztus és Szűz Mária Szent Szíve Erkölcsei Egyesületbe”. Ezt még a dédanyám alapította. (*Hogy is hívták? Segíts már! Egyetlen élő, Laci fiam.*) Kovács Anna és 1851-ben alapította, amikor megözvegyült, ahogy a tördemici templomban ki is írták. – segítettem ki Édesanyámat, már nem tudom hányadszor. „Szóval, a dédi alapította és az én drága jó Édesanyám, Szép Ilona is tagja volt. A padon névtáblája, meg külön „seggpárnája” is volt. Ha Tördemicen maradok és ott megyek férjhez, akkor nekem is járt volna tábla, meg párna is. De hát elszegődtem, (Mikor is Lacikám?) 1936-ban cselédnek. Nem bántam meg... (Ekkor végre levegőt vett Édesanyám és az őrnagy et. elmondhatta, hogy a főnökétől több 18 évesnél idősebb fiú felkeresését kapta parancsba. Azokét, akik még nem voltak sorozáson. Ezek közül többnek a lakásán hétköznapi nem nyitottak ajtót, ezért vasárnapra ütemeztem be az újra látogatásukat. (Mi előtt még Édesanyám rákérdezhetett volna, hogy mi mikor ne voltunk itthon?) Maguk nem ilyenek, csak egy másik „lógeős”, akarom mondani rosszul értesített itt lakik a Gregus utcában, nekik van telefonjuk is, ½ 1-et beszéltem meg velük. Futok, hogy oda [érvekerjék!](#) Kezicsókolom Mariskanéni! Jónapot kívánok László! – hadarta és rossz irányba elviharzott.

Ahogy sétáltunk vissza a kert kaputól a bejárati ajtónk felé, végre kettesben egy néhány perce már a nyelvem helyén motoszkáló kérdést végre feltehettem: „Édesanyám! Te véletlenül nem olvastad Örkény Istvántól a „Tóték” című regényt?”⁵ „Örkényt nem ismerek, a Tóthné, meg házmaster, itt szemben a Ráth György 36-ban. Ő szegény nagyon rendes, de az ura iszik, mint a kefekötő... Futás átöltözni, mert még leeszed az új érettségi öltönyöd, mint az apád az esküvőit.! Utána terítés, 1-kor ebéd. Az őrnagy elvtársad eldumálta a drága időnket.”

Hamar megjött a behívóparancs, kb. ezzel a szöveggel: „Folyó_év június 12-én (hétfőn) 6:00-kor jelenjen meg sorozáson, a XI. ker. Bocskai út ... ezt és ezt hozza magával ... Ha nem jelenik meg szabálysértést követ el és rendőrileg előállítjuk”.

⁵ Fábry Zoltán nagysikerű filmje néhány évvel később készült el. Ha visszagondolok, akkor az 1967-es volt utolsó mindenben közös nyár drága szüleimmal. Még 8 évig ott laktam fizikailag velük, de „lelkileg” nagyon eltávolodtunk egymástól, sok mindent köztük, így az „őrnagy elvtársat” sem zártuk le: „Nem nyafognék, de most már késő, most látom, milyen óriás ő”

Az összevo~~lt~~nt érettségi-technikusképesítő szóbelije szerencsémre abban évben június 5-én kezdődött. Három napig az „A”, aztán három napig mi „B-sek” érettségiztünk. Én 8. voltam a névsorban, tehát csütörtökön 18 óra környékén végeztem.⁶ Az eredményt csak szombaton tudtuk meg, a bankett vasárnapra került: vacsora a belvárosi Kárpátia étteremben. A buli szívem aktuális választott hölgyének hazak~~í~~sérés~~e~~vel reggel 5-ig tartott, így teljes harci díszben mentem a sorozásra. Csak arra emlékszem, hogy a többiek cukkoltak a „díszruha” miatt. Később, obsitosként megkaptam az egészségügyi kartonomat: 179 cm, 64 kg⁷ **ALKALMAS.**

Az augusztus első napjaiban sikeres egyetemi felvételem örömét azonnal beárnyékolta a kezdés dátuma: 1968/69-es tanév. Mivel alkalmas, 1967.09.01 – 1968.08.02. között sorkatonai szolgálatot kell teljesítenie. Fellebbezésnek helye nincs!⁸ Mivel, ez az „előfelvételis katonai szolgálat” 1966-ban kezdődött lehetett autentikus információt szerezni róla. Mázlim is volt, mert a szemközti házból ismertem egy a gépészmérnöki karra ugyan így felvett fiút, aki éppen akkor szerelt le. A saját tapasztalatát becsületesen átadta.⁹

1967 nyarának eseményeit az elkövetkező hónapot stressze annyira elhomályosította bennem, hogy semmi konkrétumra nem emlékszem. Valahol, valamit, valakikkel kellett csinálnom augusztus 19-én szombaton, mert 20-án 8 órakor nem ébredtem fel a csengetésre. Édesanyám nyitott ajtót. Egy ismeretlen motorosfutár állt az ajtóban, engem keresett név szerint. Kézében egy nemzeti színű átlóval áthúzott levelező lapot tartott. Édesanyám azonnal felismerte: **BEHÍVÓPARANCS.** Már legalább 3 ilyet átvett 1944-ben, mely Apám nevére szólt. Akkor láttam először pánikolni. „Megjött a behívód!” kiál~~t~~tással felébresztett. Igazoltam magam és természetesen átvettem. Édesanyám évekig szórta saját fejére a hamut. „Le kellett volna tagadni, hogy itt laksz!”¹⁰ Amikor előjött a „Behívóparancs” története vigasztalhatatlan volt: „Nekem kellett volna megakadályozni!”¹¹ - hajtogatta, csak hajtogatta.

Már lassan 3 hónapja előfelvételis katona voltam Cegléden, amikor a budapesti címemre jött egy tértivevényes levél: „A sorkatonai szolgálat megtagadásának kísérlete miatt, 3000 Ft szabálysértési bírságban részesítem. XII. kerületi tanács.” A fellebbezést, amit a szomszéd, egy

⁶ Húzó volt a szóbeli: magyar, töri és matek a közismeret. Rádió, átvitel, távbeszélő és távíró a szakma. Külön bizottságoknál, de egy teremben. Hét tárgy, 7 órányi annak, akinek nem kellett pót tételt húzni. (Hiszen csak a felkészülési idő 30 perc volt tárgyanként.)

⁷ Azt írja az internet, hogy a Body Mass Indexem a sorozáson: 20, az ideális alsó határa, tehát majdnem **sovány**, jelenleg (72 évesen): 34.6, a túlsúlyos felső határa, tehát majdnem **elhízott** vagyok.

⁸ Mivel 1973-tól, mint egyetemi tanársegéd 15 éven keresztül vezetem a BME Villamosmérnöki Kara nullévfolymos konzultációit, mint a témában teljes mélységében jártas egyre jobban érzem, hogy hazafia kötelességem 30 évvel megszűnése után leírni tapasztalataimat. Erre a „koronavírus háború” második hetében döbbenem rá, amikor a Kossuth Rádió egyik adásában az következő mondat hangzott el: „Voltam katona, tudom mit kell tennem!”

⁹ Az más kérdés, hogy keveset okulhattam belőle, mert Cegléden más lett az értékrend.

¹⁰ Most a Schengeni-övezetben egy hónapot legalisan simán el lehetne tűnni, de akkor még nem volt ilyen!

¹¹ Néhány év múlva aztán egyenlített. Nyár volt, még nem nősültem meg, tehát otthon laktam. A tartalékosoknak szóló behívót hozta a futár. Az zseniális Édesanyám időben felismerte és brillírozott. Könnyes szemmel előadta, hogy az Ő egyetlen fiacskája egy „bárcás cafka” miatt egyik napról a másikra, se szó, se beszéd itt hagyta. Telefonját, címet nem hagyta meg. Ha valami jön neki a postán az a XI. kerület Stoczek u. 2-be kell küldeni, mert ott dolgozik a hálátlan tanársegéd úr. Mindezt olyan hangosan üvöltötte, hogy felébredtem és rájöttem, hogy most éppen engem tagad le. Az egyetem zárva volt, mire a levél utolért már késő volt. Ilyekor úgy is rászámítanak 20%-ot, tehát csak a haveroknak hiányoztam. Évfolyam és katonatársaim voltak mind a behívottak. Fergeteges, bulikkal teli 3 hónap volt Szolnokon. Nélkülöm.

vállalati jogtanácsos írta: „Az ügy okafogyott! Amikor végre személyesen megkapta a sorozásra a felszólítás, akkor azon megjelent.

Amikor pedig a „Behívóparancsot” kézbesítették az abban foglaltakat maradéktalanul végrehajtotta. Jelenleg is éppen sorkatonai szolgálatomat teljesít.” Visszautasították! A szabálysértés nem évül el, nem lehet okafogyott!¹²

Szüleim már éppen beakarták fizetni az súlyos összeget¹³, amikor a felettünk lakó 50 év körüli tisztviselő hölgy megkérdezte, hogy a jövő héten a Lacika meg tudná-e locsolni a virágait, mint eddig mindig, amikor néhány napra hivatalos útra a „nagytestvérhez” kellett utaznia. Édesanyám könnyes szemmel mondta, hogy 2 hónapja sorkatona vagyok és mivel „szórakoznak” velünk. A hölgy döbbentem válaszolta: „Drága Mariskanéni! Több, mint két éve költöztem ide. Eddig minden kérésemet mindhárman teljesítették. Mindig felajánlottam, ha bármiben segíthetek csak szóljanak.” Erzsinéni minden iratot megkapott és másnap délután személyesen hozta a törölő határozatot, a XII. kerületi Tanácselnök et. aláírásával. „Drága Mariskanéni! Újra kérdzem, van valami egyéb problémájuk?” ... és akkor Édesanyám, Apám legnagyobb döbbenetére elmesélte, hogy az Ő egyetlen fiacskájának laktanyája 8 km-re van a ceglédi vasútállomástól, ezért csak nagyon körülményesen látogatható. Úgy döntöttünk az ~~úr~~urammal, hogy veszünk egy Trabantot. A pénzünk megvan rá, de csak 6 év múlva kerülünk sorra. Ez most a legnagyobb családi gondunk. Tetszene tudni valamilyen tanácsot adni?” A válasz hihetetlen volt: „Tanácsot nem tudok adni, de a jövő héten lehet menni a kocsióért. Milyen színű legyen?” „Fehér” vágta rá Apám.

A következő héten miután szüleim befizették a 46.000 forintot, megkapták a nullkilóméteres fehér 601-es Trabantot¹⁴. Több, mint 25 évig szolgál ki bennünket. Apám Bszkrt, majd a BKV lakatos volt, így ketten, a hengerfej cserén kívül minden hibáját ki tudtuk javítani.

Piszkáltak még harmadjára is a Magyar Néphadseregtől. Valami új cuccot vehettek és egy az Egyetem személyzeti osztályához címzett levéllel adategyeztetésre hívtak be az egyik budapesti laktanyába. Előfelvételis villamosmérnökök voltunk 20-30-an. Egy értelmes mk. alezredes tartotta az eligazítást. A honvédséghez képest kedvező ajánlata volt: Aki akar otthon aludhat, de akkor otthon is kell reggeliznie. Szabad szombat és vasárnap, ez lehet egyenruha nélküli is... Három vagy több gyerek felmentő indok, de azt ellenőrzik. F fiatalok voltunk mérnökként a 3 gyerekhez, nekünk is csak egyik volt meg. Látszott, hogy nem kell ennyi ember és aki időt nyer az életet nyer! Egyenként mentük az alezredeshez a kifogásokkal. Mindenki hallhatta többieket is. A nyelvtanfolyamnak nagyon ütősnek kellett lennie: „Tegye szombatra, tegye délutánra, a munkahelyén szervezik munkaidőben?... értett hozzá. Kettővel előttem: „Szeptembertől BME Villamos kar, Digitális elektronika szakmérnökre vagyok a cégem által befizetve.” Ez ült. Az írnök jegyzetelt. A pofa aláírta és megkapta, hogy az egyetem visszajelzését a felvétéléről hová kell eredetiben elküldeni. (Majd visszaadják.) Az előttem lévő csak annyit mondott: „Kollégák vagyunk, tehát dettó.” Aláírt és már boldogan távoztak is. „Ön is kollégájuk?” Nem, én nagyon szívesen maradnék, de akkor az előző két kollégának nem lesz,

¹² Magam ellen beszélek: Ha átmegek a piros lámpán, akkor megbüntetnek, akkor is, ha soha többé nem megek át. Ez is egy szabálysértési ügy volt. „Munkás szülők paraszt gyermeke, eddig nem volt összeütközése a törvénnyel, mivel sorkatona szüleinek kell kifizetni a bírságot helyette, akiknek ez kéthavi jövedelme ... méltányossági alapon engedjék el.” Ezt kellett volna írni! Ebben az esetben jobb esélyünk lett volna legalább a méréselésre.

¹³ Cegléden 110 Ft volt a havi zsoldom, tehát a 11 havi „szolgáltatért” összesen nem kaptam ennyit.

¹⁴ Erzsinéni munkaköréről semmit nem tudtunk, csak később derült ki, hogy egyik minisztériumban ágazati főigazgató volt, ami jelenlegi besorolásban kb. „helyettes államtitkárt” jelent.

aki órákat tart, ugyanis dHLF adjunktus vagyok a Villamosmérnöki karról és két tárgyat is tanítok Digitális elektronika szakmérnöki szakon. „Tanár Úr!¹⁵ X:Y: jelentkezem Én is az Ön tanítvány leszek ősztől. X.Jánost ajánlotta Önt és azt is mondta, hogy aki nem tudja alkalmazni a tanár úr mikroprocesszorait, azt a házi feladataival, zh-ival, pótzh-ival, tanácsköztársasági terrorzh-ival... addig gyötri, míg meg nem okosodik. Ezért megyünk a főnökömmel, ő is mk. alezredes.”

Kedvelem a mazochistákat! Hol kell aláírnom? „Önnek sehol és elnézését kérjük, hogy ide fárasztottuk!” Velem lehet beszélni. Délbe lenne két órám a Stoczek Nagyban. Tudna kocsit szerezni? Jó sofőrrel még beélnék¹⁶. (Tudott és be is értem.) A személyi kartonom meg örökre eltűnt a Kieg-ről.

Budapest, 2020. április 26-án

Dr. Horváth László Ferenc

¹⁵ Nem elvtársat mondott!!!

¹⁶ Azt akkor iszonyú pofátlanságnak hittem és bejött. Miután 22 évet középiskola igazgató voltam már tudom, hogy kishazánkban ez így megy. Valamelyik „szösszenetemben” írtam, hogy apám megkérdezte: „Az egyetemi adjunktus vagy a középiskola igazgató a magasabb cím?” Most válaszolok: Magyarországon az utóbbi.